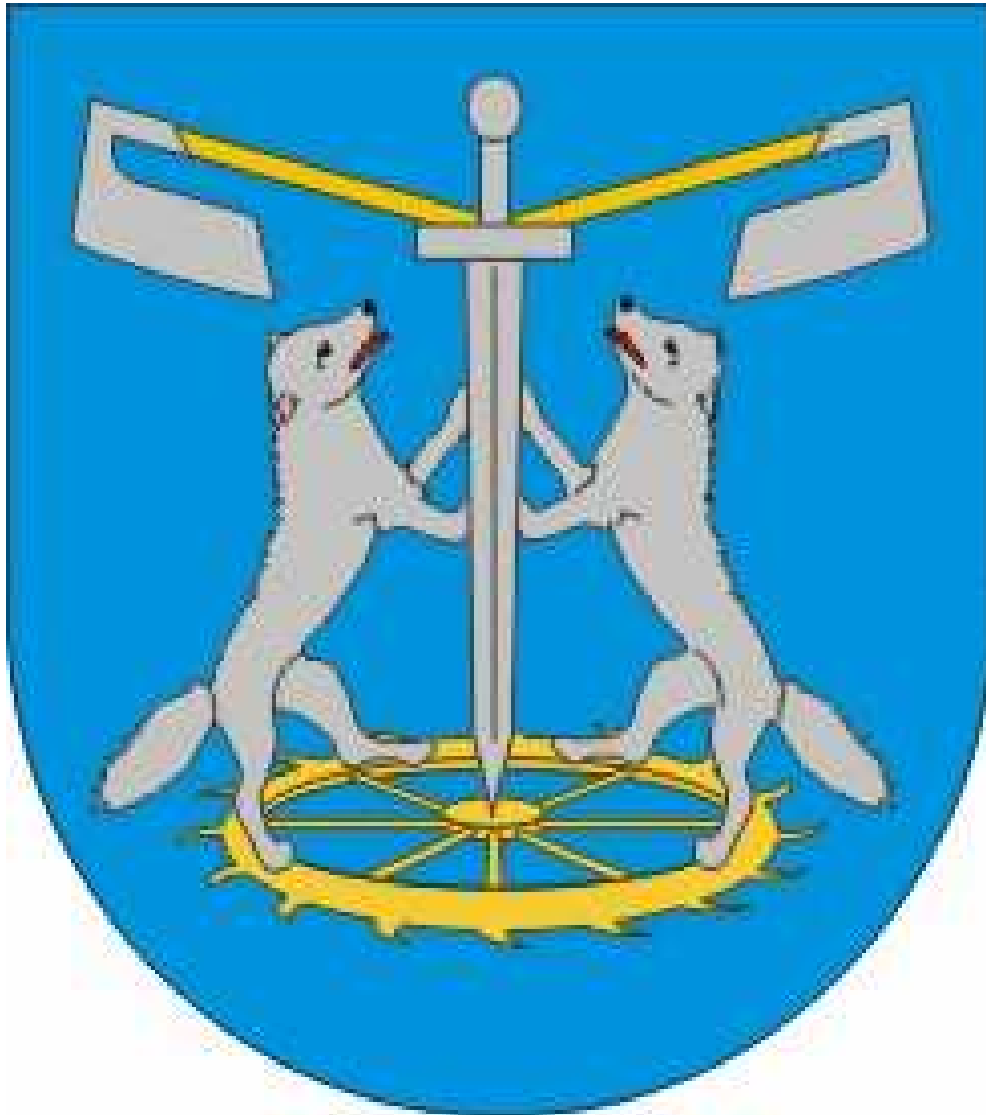

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wilczyce na lata 2008 – 2015.

SPIS TREŚCI

1. Cel i proces tworzenia strategii.

- 1.1 Po co opracowano strategię. (podstawy prawne;)
- 1.2. Kiedy proces został rozpoczęty, kiedy zakończony.
- 1.3. Podstawowe etapy aktualizacji strategii.
- 1.4. Horyzont czasowy strategii.
- 1.5 Podstawowe pojęcia i definicje.

2. Strategiczne kierunki rozwoju gminy.

- 2.1. Zakres ogólny polityki społecznej.
- 2.2. Kierunki działania polityki społecznej
- 2.3. Zasady polityki społecznej
- 2.4 Prezentacja innych dokumentów programowych /gminnych, powiatowych, krajowych/ - inne dokumenty strategiczne związane z GSRPS

3. Charakterystyka gminy Wilczyce.

- 3.1 Podstawowe informacje o gminie.
- 3.2 Położenie geograficzne.
- 3.3 Dominująca aktywność.
- 3.4 Demografia.
- 3.5 Sytuacja mieszkaniowa.
- 3.6 Sytuacja gospodarcza.
- 3.7 Infrastruktura techniczna i społeczna.

4. System pomocy społecznej w gminie

- 4.1. Instytucje zajmujące się oraz potencjalni partnerzy zajmujący się działaniami w obszarze pomocy i polityki społecznej w Gminie Wilczyce
- 4.2. Identyfikacja podstawowych problemów społecznych
 - 4.2.1. Problemy mieszkaniowe.
 - 4.2.2. Problemy aktywności przedsiębiorczej.
 - 4.2.3. Problemy w sferze zawodowej.
 - 4.2.4. Problemy w zakresie infrastruktury technicznej i społecznej.
 - 4.2.5. Zestaw zidentyfikowanych problemów społecznych na podstawie realizacji ustawy o pomocy społecznej w gminie- diagnoza
 - 4.2.6. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.
 - 4.2.7. Bezrobocie.
 - 4.2.8. Niepełnosprawność i długotrwała choroba.
 - 4.2.9. Alkoholizm i narkomania.
 - 4.1.10 Bezdomność.

- 4.2 Problemy społeczne uznane za najważniejsze.
- 5 Kapitał społeczny gminy.**
- 5.1 Analiza SWOT
- 5.2 Miejsca do wykorzystania.
- 5.3 Zasoby instytucjonalne
- 5.4 Zasoby społeczne.
- 6 Kierunki rozwoju gminy.**
- 6.1 Wizja gminy
- 6.2 Wizja ładu społecznego.
- 6.3. Misja.
- 6.4 Cele strategiczne i operacyjne.
- 6.4.1 Drzewo celów
- 7. Zarządzanie wdrażaniem GSRPS**
- 8. Monitoring wdrażania GSRPS**
- 9. Ewaluacja strategii**
- 10. Upowszechnianie i promocja GSRPS**
- 11. Załączniki**
- 11.1 Zarządzenie Nr 25/ 2008 Wójta Gminy Wilczyce z dn. 26 maja 2008r.
w sprawie powołania Zespołu d/s aktualizacji Gminnej Strategii
Rozwiązywania Problemów społecznych

1. Cel i proces tworzenia strategii.

1.1. Po co opracowano strategię.

Obowiązek ustalenia Strategii spoczywa na organach samorządu gminnego, powiatowego, wojewódzkiego. Obowiązek ustalenia niniejszej Strategii wynika z art. 17 ust.1 pkt.1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej /t.j.Dz.U.Nr 115 z 2008 r. poz.728 / . Strategia będzie instrumentem do podejmowania decyzji w najbliższym czasie jak również w latach przyszłych. Będzie dokumentem otwartym podlegającym monitoringowi i ewaluacji z możliwością wprowadzania zmian, gdyż ciągłe zmiany zachodzące w różnych dziedzinach życia nie pozostają bez znaczenia dla polityki społecznej.

1.2. Kiedy proces został rozpoczęty, kiedy zakończony.

Pierwotna Strategia była opracowana samodzielnie, w miesiącach styczeń - luty 2005 roku, przez kierownika i pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Wilczycach. W czasie prac korzystano z informacji własnych, wiedzy i doświadczenia pracowników oraz z informacji uzyskanych od lokalnych instytucji na podstawie przeprowadzonych ankiet. Nie prowadzone były konsultacje społeczne. Strategia została przyjęta uchwałą Rady Gminy w marcu 2005r. Niniejszy dokument stanowi wersję uaktualnioną, powstałą w wyniku uspołecznionego sposobu jej opracowania.

1.3. Podstawowe etapy aktualizacji strategii.

W aktualizacji strategii uczestniczyli przedstawiciele instytucji :

- Ośrodka Pomocy Społecznej 1 osoba,
- Urzędu Gminy – 3 osoby,
- Szkół – 4 osoby,

przedstawiciele III sektora :

- stowarzyszeń – 5 osób

przedstawiciele mieszkańców /lokalni liderzy/ :

- sołtysi – 6 osób
- radni – 7 osób
- Rad Sołeckich – 2 osoby

Łącznie w aktualizacji strategii uczestniczyło 29 osób, które zostały powołane Zarządzeniem Nr 25/2008 Wójta Gminy Wilczyce z dnia 26 maja 2008r.

Imienny wykaz osób stanowi załącznik nr 1 do strategii.

Aktualizacji strategii dokonano metodą partycypacji. Odbyły się 4 warsztaty, na których zostały zdiagnozowane najważniejsze problemy społeczne występujące na gminie.

Tab. Nr 1- warsztaty

Data warsztatów	Temat	Ilość osób biorących udział
22.04.2008	Diagnoza sytuacji społecznej w gminie	14
16.05.2008	Sformułowanie problemów i zasobów społecznych gminy	9
06.06.2008	Sformułowanie założeń do Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w oparciu o partycypację społeczną i zasady rozwoju społecznego	26
04.07.2008	Budowanie projektów rozwiązywania problemów społecznych	15

Metodą SWOT zostały wyłonione mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia, została sporządzona wizja gminy za 10 lat, sprecyzowane zostały cele strategiczne i operacyjne.

Obszarami, które mogą prowadzić do bezradności, marginalizacji i wykluczenia społecznego, wokół których będzie skupiać się Strategia są:

- ubóstwo
- bezrobocie
- patologie społeczne, uzależnienia , przemoc w rodzinie
- bezdomność
- niepełnosprawność i długotrwała choroba
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Uczestnicy Zespołu na podstawie własnego doświadczenia, wiedzy i obserwacji a także na podstawie informacji pozyskanych ze swoich środowisk, które

reprezentowali, przedstawiali problemy społeczne dotyczące danej społeczności oraz ich pochodzenie.

Wskazane zostały 4 grupy problemowe :

grupa 1. – dzieci i młodzież

grupa 2. – rodziny

grupa 3. – osoby starsze, chore, niepełnosprawne

grupa 4. – bezrobotni i ich otoczenie.

1.4.Horyzont czasowy strategii.

Uczestnicy Zespołu ustalili iż strategia będzie dokumentem obowiązującym na lata 2008 – 2015. Bieżącym narzędziem wdrażania będą roczne plany realizacyjne, opracowywane na podstawie GSRPS przez Zespół ds. wdrażania GSRPS. Roczny Plan Realizacyjny uchwalany będzie zarządzeniem Wójta Gminy. W załączeniu Roczny Plan Realizacyjny na 2009 r.

1.5. Podstawowe pojęcia i definicje.

Strategia - teoria i praktyka przygotowania i prowadzenia wielkich operacji i kampanii, taktyka

Problemy społeczne - zjawiska uznawane przez znaczną część jakiejś zbiorowości za niepożądane i wymagające przeciwdziałania, przyjmuje się że problemy społeczne są w znacznej mierze kreowane przez różne grupy i środowiska

Diagnoza - rozpoznanie, wyróżnienie pewnych elementów z całości, w języku polskim oznacza zarówno proces badawczy / proces prowadzenia badań / jak i wynik badań

Proces badawczy- realizacja badań-opracowanie danych-wnioski

Kontrakt socjalny - oznacza pisemną umowę zawartą z osobą ubiegającą się o pomoc , określającą uprawnienia i zobowiązania stron umowy w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby

lub rodziny

Praca socjalna- działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi

Spoleczność lokalna - zbiorowość zamieszkująca wspólne terytorium relatywnie samowystarczalna i oparta na trwałym systemie więzi i interakcji społecznych

Polityka społeczna - celowa działalność państwa i innych organizacji w dziedzinie kształtowania warunków życia i pracy ludności oraz stosunków międzyludzkich, mająca na celu optymalne zaspokojenie potrzeb indywidualnych i społecznych

Ubóstwo - określa się jako stan w którym jednostce czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb uznawanych w danej społeczności za niezbędne. Podstawowe potrzeby poza wyżywieniem i potrzebami fizjologicznymi to ubranie, mieszkanie, uczestnictwo w świadczeniach kulturalnych. Ustawa o pomocy społecznej określa jako ubóstwo poziom dochodów osoby, rodziny nie przekraczający kryterium dochodowego określonego ustawą.

2. Strategiczne kierunki rozwoju gminy.

2.1. Zakres ogólny polityki społecznej.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej Państwa powołaną do niesienia pomocy osobom i rodzinom, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej, której nie są w stanie samodzielnie rozwiązać przy pomocy własnych środków możliwości i uprawnień.

Przez środki i możliwości należy rozumieć z jednej strony sytuację materialną, dochodową osoby, rodziny, z drugiej zaś umiejętności, kwalifikacje zawodowe, sprawność psychofizyczną osoby i członków rodziny, a także występowanie postaw prospołecznych najbliższego otoczenia. Uprawnienia osób i rodziny są to ich prawa wynikające z systemu ubezpieczeń społecznych / np. renty, emerytury/ oraz ze stosunków cywilno-prawnych/ np. alimenty/.

Przyczyny z powodu których osoby lub rodziny znalazły się w takiej sytuacji mogą być różne. Istotę stanowi obowiązek udzielenia pomocy. Obowiązek ten spoczywa na organach administracji rządowej i samorządowej, która wykonując go powinna współdziałać z organizacjami społecznymi, stowarzyszeniami, osobami fizycznymi, związkami zawodowymi, Kościołem.

Niezbędny jest także współdziałanie osób zwracających się o pomoc. Wspólne szukanie sposobów wyjścia z trudnej sytuacji, ustalenie planów działania pomocy, okresowa kontrola jego postępów.

Szczególnie istotna jest aktywne działanie osób ubiegających się o pomoc, chęć współdziałania oraz właściwe i pełne wykorzystanie własnych środków, możliwości i uprawnień.

Podstawowym celem pomocy społecznej jest o ile to możliwe usamodzielnianie osób i rodzin.

Brak własnych możliwości, środków i uprawnień powinien być przesłanką udzielania pomocy finansowej. Nie znaczy to że nie należy w inny sposób pomóc osobie zwracającej się o pomoc, po rozpoznaniu jej sytuacji, doradzając sposób rozwiązania problemów, proponując wyjście z sytuacji w ramach pracy socjalnej.

Zadaniem samorządu lokalnego oraz podmiotów działających w obszarze polityki społecznej będzie podejmowanie działań wspomagających jednostkę do wyjścia z trudnej sytuacji w jakiej się znalazła.

2.2. Kierunki działania polityki społecznej

Podstawowymi kierunkami w realizacji polityki społecznej gminy są:

- współpraca z instytucjami, organizacjami pożytku publicznego, Kościołem, osobami prawnymi i fizycznymi
- aktywizowanie społeczności lokalnej, poszukiwanie animatorów życia społecznego
- doskonalenie zawodowe pracowników socjalnych, członków Gminnej komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i innych osób udzielających pomocy
- wspieranie osób niepełnosprawnych
- przeciwdziałanie społecznej bierności i bezradności
- opracowywanie programów w celu kreowania zintegrowanego systemu wsparcia najsłabszych grup
- przeciwdziałanie zjawiskom patologii społecznych
- przeznaczanie środków finansowych własnych i pozyskiwanie środków finansowych z zewnątrz na realizację zadań

2.3. Zasady polityki społecznej

- solidarności – żaden mieszkaniec gminy wymagający pomocy nie może być jej pozbawiony
- indywidualizacji – pomoc jest udzielana nie według ogólnych schematów lecz z uwzględnieniem poszczególnych przypadków
- samorządności – możliwie największy udział korzystających z pomocy wykorzystujący własny potencjał i możliwości
- jawności i dostępności informacji o możliwych formach pomocy społecznej oraz instytucjach i organizacjach które ją świadczą
- bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców

2.4. Prezentacja innych dokumentów programowych /gminnych, powiatowych, krajowych/ - inne dokumenty strategiczne związane z GSRPS

1. Dokumenty europejskie

Unia Europejska, której Polska jest członkiem od 1 maja 2004 r. jest rzecznikiem aktywnej polityki społecznej. Ma ona promować skuteczne radzenie sobie państw członkowskich z głównym problemem jakim jest wykluczenie społeczne.

Rada Europejska w grudniu 2000 roku w Nicei przyjęła konkretne cele w zakresie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego (Agenda Społeczna). Zasadniczym celem przyjętym w Agendzie jest bardziej spójne społeczeństwo oraz równe szanse dla wszystkich. Ma to prowadzić do osiągnięcia wspólnych celów dla integracji społecznej, emerytur i rent oraz opieki zdrowotnej włączając w to cele horyzontalne takie jak równość szans i dostęp do rynku pracy.

Podobne cele zawarte są w Europejskiej Strategii Zatrudnienia, gdzie można wyróżnić trzy główne priorytety:

1. Zatrudnialność – czyli możliwość powrotu bezrobotnych na rynek pracy, a także promocja rynku pracy otwartego dla wszystkich. Ma to przeciwdziałać długoterminowemu bezrobociu poprzez kształcenie ustawiczne, wspieranie programów szkoleniowych i przekwalifikowań, opracowanie programów doradczych, pomoc w dostosowywaniu programów edukacyjnych do zmieniających się potrzeb rynku pracy.
2. Przedsiębiorczość – czyli dążenie do ułatwiania obywatelom zakładania własnej działalności gospodarczej, poprzez zatrudnianie osób do własnych firm.
3. Zdolność adaptacyjna pracowników i pracodawców – czyli promowanie unowocześniania systemu pracy, promocja różnorodnych form zatrudniania, unowocześnianie przedsiębiorstw poprzez szkolenia, kursy dla pracowników przeprowadzane w firmach.

4. Dokumenty rządowe

Strategia Pomocy Społecznej nawiązuje również do Rządowej Strategii Polityki Społecznej na lata 2007 – 2013. W 2000 roku kraje Unii Europejskiej przyjęły do realizacji Strategię Lizbońską, której celem jest uczynienie z UE obszaru o dynamicznie rozwijającej się gospodarce, przy jednoczesnym wzroście zatrudnienia i spójności społecznej z poszanowaniem środowiska naturalnego. W dokumencie tym możemy

znaleźć odniesienia dotyczące dwóch głównych celów: pełnego zatrudnienia i spójności społecznej.

Celami Strategii Polityki Społecznej rządu w latach 2007 – 2013 jest zbudowanie zintegrowanego systemu polityki państwa prowadzącej do ułatwienia wszystkim obywatelom równego dostępu do praw społecznych, poprawy warunków powstawania i funkcjonowania rodzin oraz wsparcia grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym przy zapewnieniu demokratycznego współuczestnictwa obywateli.

Głównymi priorytetami tej strategii są:

- a) poprawa warunków dla powstawania i funkcjonowania rodzin, wsparcie rodzin w wychowaniu i edukacji dzieci, szczególnie w sferze mieszkaniowej, bytowej, edukacji i wychowaniu,
- b) wdrożenie aktywnej polityki społecznej,
- c) kompleksowa rehabilitacja i aktywizacja osób niepełnosprawnych,
- d) budowa systemu wsparcia dla osób w wieku poprodukcyjnym,
- e) aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych,
- f) partnerstwo publiczno – społeczne jako podstawa rozwoju usług społecznych.

5. Strategie na poziomie regionalnym

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest spójna również ze Strategią Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Województwa Świętokrzyskiego do 2020 r., gdzie określono 6 celów strategicznych

- **cel 1;** Przyspieszenie rozwoju bazy ekonomicznej i wzrostu innowacyjności województwa
- **cel 2;** Rozwój zasobów ludzkich
- **cel 3;** Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody i dóbr kultury
- **cel 4;** wzmocnienie potencjału instytucjonalnego województwa
- **cel 5;** rozwój systemów infrastruktury technicznej i społecznej
- **cel 6;** aktywizacja rolnictwa i wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich

6. Strategie na poziomie lokalnym.

W przyjętej w 2007 roku Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Sandomierskiego na lata 2007- 2013 wskazuje się na:

- 1) Pomoc dziecku i rodzinie
- 2) Ulepszanie sytuacji pomocy dziecku i rodzinie
- 3) Promowanie rodzinnej opieki nad dzieckiem i rodziną
- 4) Włączanie organizacji pozarządowych na rzecz osób niepełnosprawnych

- 5) Popieranie inicjatyw tworzenia ŚDS
- 6) Edukacja dzieci i młodzieży niepełnosprawnej – tworzenie oddziałów integracyjnych i specjalnych

Gmina jako podstawowy szczebel samorządu terytorialnego w Polsce ma bardzo duże znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego, dlatego też rozwój gminy powinien być przedmiotem zainteresowania władz lokalnych oraz mieszkańców gminy. Podstawą planowania rozwoju gminy powinna być strategia określająca główne a zarazem długofalowe cele gminy oraz wytyczająca kierunki działania i przeznaczenie zasobów koniecznych do realizacji poszczególnych celów strategicznych. Określenie strategii rozwoju jako planu narzuca sposób formułowania strategii, należy ją bowiem oprzeć na określeniu wizji rozwoju gminy, z której to dopiero powinny wynikać cele strategiczne. Cele strategiczne należy przełożyć na funkcjonalne programy działania. Każdemu z tych programów należy przydzielić środki niezbędne do ich realizacji. Proponowana strategia ujęta w formie planu rozwoju, co jest wymogiem metodologicznym i praktycznym ma kształt dokumentu zawierającego wszystkie te elementy. Opracowując Strategię Rozwoju Lokalnego Gminy Wilczyce i Programu Rewitalizacji Gminy Wilczyce na lata 2007 – 2013

autorzy wskazali cel strategiczny : polepszanie jakości życia mieszkańców.

7. Pozostałe lokalne programy np.

Program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Program ten szczególną uwagę zwraca na zapobieganie powstawaniu problemów alkoholowych oraz zmniejszenie patologii, które aktualnie występują. Program ten koncentruje się na zwiększeniu dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu. Udzielenia pomocy rodzinom w postaci psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie. Program ten stawia na poszerzenie działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych. Jednym z zadań jest wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych w zakresie problemów alkoholowych.

3. Charakterystyka gminy Wilczyce.

3.1. Podstawowe informacje o gminie.

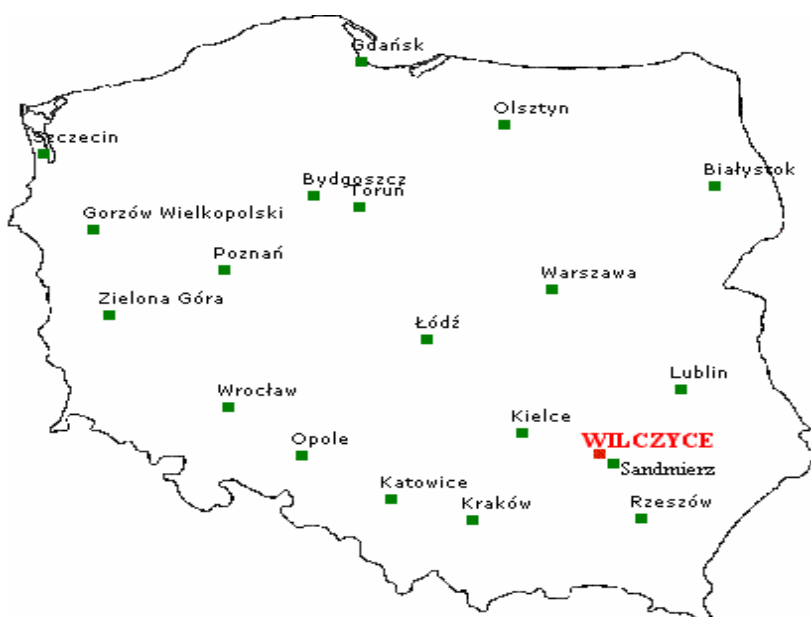
W 2005 roku została podjęta uchwała nr XXVI/143/2005 Rady Gminy w Wilczycach z dnia 30.08.2005r w sprawie uchwalenia herbu, flagi i pieczęci z herbem Gminy Wilczyce. Herb gminy Wilczyce nawiązuje do legendy o powstaniu nazwy wsi Wilczyce, dzisiejszej stolicy gminy. Przejeżdżająca w latach osiemdziesiątych XIV wieku przez powiat sandomierski królowa Jadwiga, miała zobaczyć w jej okolicy dwie wilczyce. Na pamiątkę tego wydarzenia towarzyszący królowej kanclerz Zaklika, herbu Topór, właściciel tych ziem, nadał swojej wsi nazwę Wilczyce. Dlatego w herbie gminy widzimy na błękitnym polu dwie srebrne wspięte wilczyce, z wyciągniętymi czerwonymi językami, stojące na złotym zębataj kole i opierające się o srebrny miecz, skierowany ostrzem do podstawy. Z jelca miecza wystają dwa srebrne topory w skos, ze złotymi toporzyskami.

3.2. Położenie geograficzne.

Gmina Wilczyce położona jest we wschodniej części Wyżyny Kielecko-Sandomierskiej, częściowo w dolinie rzeki Opatówki w pasie urodzajnych gleb lessowych.

W układzie administracyjnym zlokalizowana jest w bliskim sąsiedztwie miasta Sandomierza. Gmina Wilczyce zajmuje powierzchnię ok. 7 tys. hektarów.

mapka -położenie gminy na tle Polski

Mapa powiatu

3.3. Dominująca aktywność.

Gmina Wilczyce jest terenem typowo rolniczym. Posiada ona bardzo dobrej jakości gleby, 87 % użytków rolnych sklasyfikowanych jest w klasach od I do III. W klasie IV sklasyfikowanych jest zaledwie 4,5 % użytków rolnych. O bardzo dobrej jakości gleb świadczy również znikomy udział lasów i gruntów leśnych w powierzchni gminy. Na terenie gminy przeważają gospodarstwa rolne o średniej wielkości ok. 3,90 ha, 61 % gospodarstw rolnych posiada powierzchnię mniejszą od średniej. Dla indywidualnych rolników stanowią główne bądź wyłączne źródło dochodów, część gospodarstw specjalizuje się w uprawie warzyw w tunelach foliowych oraz w gruncie, produkowana jest cebula, marchew, pietruszka, fasola. Część powierzchni gospodarstw zajmują sady głównie jabłoniowe i wiśniowe. Rozwój ogrodnictwa w tym rejonie stał się możliwy dzięki dobrym warunkom klimatyczno- glebowym.

3.4. Demografia.

Tab. Nr 2 – demografia

Wyszczególnienie	2006 rok	2007 rok
Ogółem	4046	4014
W tym:		
do 18 roku życia	868	837
W wieku aktywności zawodowej	2412	2430
– kobiety	1089	1092
– mężczyźni	1323	1338
W wieku poprodukcyjnym	755	747
– kobiety	490	484
– mężczyźni	276	263

/dane z ewidencji ludności Urzędu Gminy/

Z powyższego zestawienia wynika, iż ok. 20 % mieszkańców naszej gminy jest w wieku poprodukcyjnym.

Gminę zamieszkuje 1284 rodziny w tym jednoosobowe , 70 rodzin wielodzietnych, 60 rodzin niepełnych /tj samotnych rodziców posiadających co najmniej jedno dziecko w wieku do 18 lat/.

W skład gminy wchodzi 16 sołectw :

Tab. Nr 3- wykaz sołectw

Lp.	Sołectwo	Liczba mieszkańców
1.	Wilczyce	791
2.	Daromin	461
3.	Radoszki	468
4.	Łukawa	451
5.	Wysiadłów	253
6.	Ocinek	154
7.	Gałkowice Ocina	224
8.	Dacharzów	160
9.	Bugaj	90
10.	Bożęcin	71
11.	Przewody	384
12.	Zagrody	133
13.	Tułowice	160
14.	Pęczyny	95
15.	Dobrocice	96
16.	Pielaszów	183

/ dane uzyskane z ewidencji ludności Urzędu Gminy Wilczyce oraz spisu powszechnego z 2002r./

3.5. Sytuacja mieszkaniowa.

Mieszkańcy gminy zamieszkują głównie w zabudowie jednorodzinnej w rodzinach wielopokoleniowych / dziadkowie , dzieci, wnuki/.

W miejscowości Wilczyce zlokalizowane jest osiedle po byłym PGR. W skład osiedla wchodzi 6 bloków i 4 budynków wolnostojących mieszkalnych zamieszkałych przez 38 rodzin związanych z byłym PGR- em oraz 4 rodziny – byłych pracowników Spółdzielni Kółek Rolniczych . Jeden z budynków mieszkalnych tzw. czworak został wyremontowany przez Agencję Nieruchomości Rolnych Skarbu Państwa i przekazany gminie do komunalnych zasobów mieszkaniowych. W budynku tym jedno z mieszkań przeznaczone zostało na utworzenie Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i współuzależnionych.

3.6. Sytuacja gospodarcza.

W gminie brak jest jakichkolwiek zakładów produkcyjnych. Wśród podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy wyróżnia się przede wszystkim drobnych przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w zakresie usług budowlanych, transportowych, instalacji elektrycznych oraz 12 podmiotów prowadzących sklepy spożywczo-przemysłowe zlokalizowane w 8 miejscowościach oraz 2 podmioty prowadzące sklepy ogrodnicze zlokalizowane w 2 miejscowościach.

Podmioty te prowadzi działalność w oparciu o własny potencjał, nieliczni zatrudniają 1- 2 osoby.

Oprócz wymienionych wyżej podmiotów gospodarczych na terenie gminy znajdują się

- Urząd Gminy
- Zakład Gospodarki Komunalnej
- Ośrodek Pomocy Społecznej
- Biblioteka Publiczna
- Stacja Paliw, skład opału, nawozowy i mat. Budowlanych
- Bank Spółdzielczy
- Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska”
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej
- Apteka

Wszystkie zlokalizowane w miejscowości Wilczyce

Oraz 2 szkoły podstawowe w miejscowościach : Daromin, Radoszki, 1 Zespół Szkół w Wilczycach prowadzony przez samorząd lokalny, 1 Zespół Szkół w miejscowości Łukawa prowadzony przez Stowarzyszenie.

3.7. Infrastruktura techniczna i społeczna.

Teren gminy zajmuje 16 sołectw całkowicie zводociągowanych i stelefonizowanych, w 8 sołectwach jest sieć gazociągowa.

Komunikacja drogowa zwłaszcza dróg głównych dobra. Staraniem samorządu lokalnego inwestycje drogowe prowadzone są sukcesywnie.

Gmina nie posiada własnego taboru samochodowego. Kursuje komunikacja autobusowa PKS oraz komunikacja prywatna typu Bus do 8 miejscowości. Do pozostałych miejscowości nie dociera komunikacja publiczna.

Na terenie gminy istnieją dwie szkoły podstawowe prowadzone przez samorząd lokalny w których uczy się łącznie 119 dzieci oraz dwa zespoły szkół / o zakresie szkoły podstawowej i gimnazjum/ prowadzone przez Stowarzyszenie Na Rzecz Wsparcia Rozwoju Sołectwa Łukawa „Wspólnota Wiejska” w którym to zespole uczy się łącznie 38 dzieci, oraz przez samorząd lokalny, w którym uczy się 252 dzieci. W 2006 r. przy Zespole Szkół w Wilczycach została oddana do użytku hala sportowa nowocześnie urządzona.

Szkoły na terenie gminy spełniają trzy podstawowe funkcje : dydaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą. W każdej szkole prowadzone są zajęcia poza lekcyjne , kółka zainteresowań, działają świetlice szkolne prowadzące zajęcia wychowawcze i kompensujące.

Szkoły zajmują się również organizowaniem czasu wolnego dla uczniów w okresie przerw w nauce / ferie zimowe i letnie/ .

Przy każdej szkole podstawowej urządzony jest punkt wydawania posiłków .

Klasy zerowe prowadzone są przy każdej szkole podstawowej. Przy Zespole Szkół w Łukawie prowadzonym ,przez Stowarzyszenie , od maja 2007r. istnieje przedszkole do którego dowożone są dzieci z ościennych miejscowości na terenie gminy. W przedszkolu przebywa 20 dzieci.

Działalność związaną z utrzymaniem zdrowia mieszkańców prowadzi Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Wilczycach zatrudniający 4 lekarzy w tym o specjalności chirurg-ortopeda, pediatra, ginekolog, stomatolog oraz 2 osoby personelu średniego. Gabinet ogólny i stomatologiczny dostępny jest codziennie, gabinet dla dzieci zdrowych i chorych oraz ginekologiczny w wyznaczone dni tygodnia o określonych godzinach. Z usług medycznych korzysta 2951 osób w tym do 18 rż. 812 osób, pow. 18 rż. 2139 osób.

W 2007r rozpoczęła działalność apteka.

Zgodnie z zapisami ustawy o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych mieszkańcy mają prawo wyboru lekarza ubezpieczenia zdrowotnego i wielu mieszkańców gminy korzysta z porad medycznych w poradniach znajdujących się w Sandomierzu i Malicach.

4. System pomocy społecznej w gminie

4.1. Instytucje zajmujące się oraz potencjalni partnerzy zajmujący się działaniami w obszarze pomocy i polityki społecznej w Gminie Wilczyce

Tabela Nr 4 – Instytucje zajmujące się oraz potencjalni partnerzy zajmujący się działaniami w obszarze pomocy i polityki społecznej w Gminie Wilczyce

Nazwa instytucji / organizacji	Dane adresowe	Osoba wskazana do kontaktów oraz dane kontaktowe	Działania zrealizowane na terenie gminy w ostatnich 3 latach (z podaniem liczby beneficjentów)	Przykłady innych osiągniętych efektów działań	Źródło finansowania działań
Urząd Gminy	Wilczyce 174	Zbigniew Wiercioch			
Ośrodek Pomocy Społecznej	Wilczyce 174	Teresa Dybiec	„Spotkanie z Mikołajem” ok. 70 dzieci		Budżet OPS, Gm.KRPA,
Gminna Biblioteka Publiczna	Wilczyce 174	Justyna Dębowska			
Ochotnicza Straż Pożarna	Wilczyce	Jan Roźmiej	Program „Bezpieczne wakacje w 2007r.		
Ochotnicza Straż Pożarna	Łukawa	Stanisław Nowak	„Dzień strażaka”		
Ochotnicza Straż	Radoszki	Andrzej			

Požarna		Łukaszek			
Ochotnicza Straż Pożarna	Wysiadłów	Andrzej Zajac			
Ochotnicza Straż Pożarna	Pielaszów	Robert Jarosz			
Ochotnicza Straż Pożarna	Tułowice	Tadeusz Kozłowski			
Ochotnicza Straż Pożarna	Przewody	Jerzy Rędzia			
Ochotnicza Straż Pożarna	Pęczyny	Rafał Szcześniak			
Ochotnicza Straż Pożarna	Daromin	Jarosław Borowski			
Ludowy Klub Sportowy „Huragan”	Wilczyce	Stanisław Paw	Prowadzenie Klubu piłkarskiego piłki nożnej.		Budżet Gminy
Stowarzyszenie Sportu i Rekreacji	Gańkowice- Ocin	Mariusz Wrzosek			
Stowarzyszenie	Wysiadłów	Bogusław			

Wsi Wysiadłów i Ocinek „Partnerstwo”		Makowski			
Stowarzyszenie na rzecz wspierania rozwoju sołectwa Łukawa „Wspólnota wiejska”	Łukawa 102	Piotr Kozłowski	Realizowanie programu edukacyjnego szkoły podstawowej i gimnazjum.		Dotacje, budżet gminy.
Stowarzyszenie sportu i rekreacji	Dacharzów	Stanisław Paw			
Zespół Szkół	Wilczyce	Bożena Mrozowska			
Szkoła Podstawowa	Daromin	Edyta Rędziak			
Szkoła Podstawowa	Radoszki	Maria Kajpust			

4.2. Identyfikacja podstawowych problemów społecznych

4.2.1. problemy mieszkaniowe.

Rodziny popeeagerowskie wykupiły mieszkania od Agencji Nieruchomości Rolnych Skarbu Państwa na własność korzystając z ulg przy spłacie należności, uzależnionych od stażu pracy w PGR.

Zdecydowana większość rodzin uregulowała spłatę w 100% .

Gmina nie dysponuje wolnymi zasobami mieszkaniowymi .

Rodziny zamieszkujące w mieszkaniach, należących do gminnego zasobu mieszkaniowego, jak również własnych, spełniające warunki formalne mogą korzystać z dodatków mieszkaniowych na zmniejszenie kosztów utrzymania.

Z dodatku mieszkaniowego w roku 2007 korzystało 26 rodzin .

/ dane z Urzędu Gminy Wilczyce stanowisko ds. gospodarki gruntami i rolnictwa, oraz Ośrodka Pomocy Społecznej /

4.2.2. Problemy aktywności przedsiębiorczej.

Zespół pracujący przy aktualizacji Strategii uznał iż jest mała aktywność ludności w zakładaniu własnej działalności.

Istniejące podmioty gospodarcze prowadzą działalność w oparciu w własny potencjał / rodzinę/ lub zatrudniają nieliczną liczbę osób 1-2 .

4.2.3. Problemy w sferze zawodowej.

Wymienione wyżej podmioty dają zatrudnienie ok. 100 osobom na terenie gminy.

Ze względu na fakt iż gmina Wilczyce jest gminą typowo rolniczą ok. 80 % jej mieszkańców w wieku aktywności zawodowej związanych jest z gospodarstwami rolnymi . Niewielki odsetek osób w wieku aktywności zawodowej pozostaje w zatrudnieniu poza gospodarstwem rolnym.

Ostatni spis powszechny z 2002r. podaje iż ilość osób aktywnych zawodowo wyniosła 1471. Pracujących w wieku powyżej 15 lat wyłącznie lub głównie w swoich gospodarstwach rolnych było 609 mężczyzn i 486 kobiet.

W oparciu o informacje przekazane z Powiatowego Urzędu Pracy w Sandomierzu ustalono iż na terenie gminy, na dzień 31 grudzień 2007r. , pozostaje bez pracy 210 osób zarejestrowanych jako bezrobotnych, na 31 grudzień 2006 r było zarejestrowanych 272 osób.

4.2.4. Problemy w zakresie infrastruktury technicznej i społecznej.

Brak jest infrastruktury socjalnej w postaci schronisk, ośrodków wsparcia, noclegowni, klubów np. klub seniora , świetlic środowiskowych.

Nie istnieją również punkty gastronomiczne czy jadłodajnie.

W 9 wsiach są budynki remiz strażackich wykorzystywanych na spotkania wiejskie ewentualnie imprezy okolicznościowe. W remizach znajdują się stoły do ping - ponga na których młodzież może ćwiczyć. Oprócz tego w 3 wsiach znajdują się kontenery socjalne również wyposażone w stoły do ping -ponga.

4.2. 5. Zestaw zidentyfikowanych problemów społecznych na podstawie realizacji ustawy o pomocy społ. w gminie- diagnoza

Zadania z zakresu świadczeń pomocy społecznej realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej. W 2007r ze świadczeń pomocy społecznej skorzystało 325 rodzin w tym 216 dzieci / dożywianie/

Tab. Nr 5 - Przyczyny z powodu których świadczone pomoc:

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach	
	rok 2007	rok 2006	rok 2007	rok 2006
- ubóstwo	230	240	695	831
- sieroctwo	-		-	
- bezdomność	1	2	1	2
- bezrobocie	34	59	152	228
- niepełnosprawność	33	42	81	142
- długotrwała choroba	10	13	51	48
- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	68	31	238	164
- w tym : rodziny niepełne	8	20	39	79
- rodziny wielodzietne	26	11	156	85
- alkoholizm	18	20	39	63

- narkomania	-		-	
- trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	-		-	
- zdarzenia losowe	4	2	10	9

/sprawozdanie MP i PS 03 za 2007r.i 2006r./

Z powyższego zestawienia wynika że podstawową przyczyną ubiegania się o pomoc osób, rodzin jest ubóstwo.

4.2.6 Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Następną dość liczną grupę stanowią rodziny niezaradne życiowo z problemami opiekuńczymi i wychowawczymi. Do niezaradności prowadzą narastające problemy w rodzinie, brak środków na utrzymanie, kształcenie dzieci, niepewność jutra powoduje frustracje, rodziny nie dają sobie rady , wymagają pomocy. Z wieloletnich obserwacji pracowników socjalnych wynika że z tego kręgu rodzin wywodzą się najczęściej patologie jak alkoholizm, przemoc domowa, dzieci z tych rodzin charakteryzują się niedostosowaniem społecznym, mogą częściej wchodzić w konflikty z prawem.

4.2.7. Bezrobocie.

W dalszej kolejności liczną grupę stanowią osoby, rodziny bezrobotnych. Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy jako bezrobotną określa osobę pełnoletnią, w wieku aktywności zawodowej nie uczącą się w systemie dziennym, nie wykonującą pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy jeśli nie jest uprawniono do świadczeń emerytalno- rentowych oraz nie jest posiadaczem lub użytkownikiem gospodarstwa rolnego o powierzchni przekraczającej 2 ha przeliczeniowe.

Na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Sandomierzu wg stanu na dzień 31 grudzień 2007r na terenie gminy zarejestrowanych jest 210 osób bezrobotnych w tym kobiet 112 , mężczyzn 98 , w 2006 r. było zarejestrowanych 272 bezrobotnych w tym 129 kobiet, 143 mężczyzn.

Struktura wiekowa bezrobotnych przedstawia się następująco:

Tab. Nr 6- Struktura wiekowa bezrobotnych

Przedział wiekowy	Kobiety		Mężczyźni	
	rok 2006	rok 2007	rok 2006	rok 2007
Do 24 roku życia	42	33	43	22
25 - 34	59	50	44	33
35 - 44	17	19	26	20
45 - 54	9	8	22	18
Pow. 55 roku życia	2	2	8	5

Najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych za 2007 rok : 83 osoby - stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, następnie z wykształceniem średnim ogólnokształcącym 12, z wykształceniem podstawowym 52 osoby, z wykształceniem wyższym 11 osób ,z wykształceniem policealnym 52 osoby.

Stopa bezrobocia w kraju na dzień 31 grudnia 2007r. wynosi 11,4 %, w powiecie sandomierskim 12,4 % .

Bezrobocie dotyka w większości ludzi młodych, absolwentów szkół, duży problem stanowią osoby w wieku niemobilnym po 45 r życia gdyż dla nich brak jest ofert na rynku pracy.

Oprócz wyżej przedstawionego bezrobocia zarejestrowanego przez Urząd Pracy istnieje na terenie gminy bezrobocie ukryte w gospodarstwach rolnych, którego nie sposób określić liczbowo.

4.2.8. Niepełnosprawność i długotrwała choroba.

Liczną grupę stanowią również osoby niepełnosprawne i długotrwale chore.

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

O niezdolności do pracy w postępowaniu rentowym orzekają Zakład Ubezpieczeń Społecznych i Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego natomiast w postępowaniu poza rentowym Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

Osobą niepełnosprawną jest osoba , która posiada odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony.

Rodzaje stopni niepełnosprawności i orzeczeń równoważnych przedstawiają się następująco:

Tab. Nr 7- Rodzaje stopni niepełnosprawności i orzeczeń równoważnych

Stopień niepełnosprawności	Rodzaj orzeczenia równoważnego
Znaczny	<ul style="list-style-type: none"> - całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji - I grupa inwalidztwa - Orzeczenie o długotrwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym z uprawnieniem do zasiłku pielęgnacyjnego
Umiarkowany	<ul style="list-style-type: none"> - całkowita niezdolność do pracy - II grupa inwalidztwa
Lekki	<ul style="list-style-type: none"> - częściowa niezdolność do pracy - III grupa inwalidztwa - celowość przekwalifikowania zawodowego - orzeczenie o długotrwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym bez uprawnień do zasiłku pielęgnacyjnego

Na terenie gminy zamieszkuje 465 osób niepełnosprawnych posiadających prawne orzeczenie, w tym 238 mężczyzn i 227 kobiet.

Struktura osób niepełnosprawnych przedstawia się następująco:

- w wieku przedprodukcyjnym - 20 osób
- w wieku produkcyjnym - 289 osób
- w wieku poprodukcyjnym - 156 osób

/dane NSP 2002r /

Osoby całkowicie niezdolne do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności obejmowane są przez Ośrodek Pomocy Społecznej obowiązkową pomocą finansową ze środków pomocy społecznej.

Osoby które z powodu wieku lub niepełnosprawności nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w środowisku mogą korzystać z usług opiekuńczych. W przypadku braku możliwości zorganizowania usług lub

pomocy rodziny mogą zostać umieszczone w domu pomocy społecznej. W 2007r z usług opiekuńczych korzystało 3 osób.

Pomoc dla osób niepełnosprawnych świadczy również Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. W 2004r 2 osoby korzystały z pomocy na zlikwidowanie barier architektonicznych, 4 osoby na środki pomocnicze, 2 osoby turnus rehabilitacyjny.

4.2.9. Alkoholizm i narkomania.

Następnym powodem stanowiącym podstawę udzielenia świadczeń był alkoholizm. Mimo że grupa nie jest zbyt liczna nie można jej bagatelizować, albowiem alkoholizm jest plagą niszczącą nie tylko jednostkę ale całą rodzinę szczególnie dzieci w tych rodzinach wymagają różnorodnych form wsparcia .

Na terenie gminy 14 podmiotów prowadzi sprzedaż alkoholi o zawartości alkoholu do 18% w tym 4 podmioty prowadzące sprzedaż alkoholu pow. 18%.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest miejscem gdzie najczęściej zgłaszają się osoby – członkowie rodzin z problemem alkoholowym , przede wszystkim dlatego że Komisja podejmuje czynności zmierzające do wydania orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego. Komisja prowadzi zespoły do spraw rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu oraz członkami ich rodzin, rozpoznaje zaburzenia życia rodzinnego wywołane alkoholem, ustala czy w związku z tym nie występuje przemoc domowa, ustala plan działania z rodziną i osobą. Komisja prowadzi Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych i współ uzależnionych w którym zatrudnia terapeutę do prowadzenia terapii indywidualnej. Problemu narkomanii na terenie gminy nie odnotowano.

4.2.10. Bezdomność.

Bezdomność na terenie gminy nie jest zjawiskiem rozpowszechnionym. Występuje bezdomność z wyboru i z konieczności. Bezdomność jest najczęściej skutkiem konfliktów rodzinnych spowodowanych nadużyciem alkoholu oraz brakiem własnego mieszkania.

Stosownie do ustawy o pomocy społecznej za osobę bezdomną uważa się osobę nie zamieszkującą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i nie zameldowaną na pobyt stały w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także osobę nie zamieszkującą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

Na podstawie informacji przekazanych z Posterunku Policji w Wilczycach wynika iż Policja nie dysponuje danymi na temat osób – mieszkańców gminy –

przebywających aktualnie w zakładach karnych , recydywistach oraz osób objętych kuratelą sądową . Z informacji wynika iż w 2007r. policja interweniowała 6 razy w rodzinach , 6 razy w związku z przemocą domową, 7 razy w sprawach gwałtu i agresji,, odnotowała 13 czynów przestępczych spowodowanych przez nieletnich oraz 15 czynów związanych z rozbojami i kradzieżą.

Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje również , poza świadczeniami pomocy społecznej, system wsparcia rodzin w formie świadczeń rodzinnych : zasiłku rodzinnego i dodatków do zasiłku rodzinnego, zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego, zaliczkę alimentacyjną oraz pomoc osobom uprawnionym do funduszu alimentacyjnego.

4.3. Problemy społeczne uznane za najważniejsze.

Z przedstawionej diagnozy problemów społecznych występujących na gminie Zespół ds. Strategii ustalił cztery grupy problemowe jako dominujące i wymagające podjęcia odpowiednich działań aby ich łagodzić, przeciwdziałać im i zapobiegać.

Grupy wymagające szczególnego wsparcia:

- osoby bezrobotne i ich rodziny
- dzieci i młodzież z rodzin problemowych
- osoby niepełnosprawne, długotrwale chore, starsze
- rodziny i osoby z problemem alkoholowym

Priorytetem w podejmowanych działaniach ma być ukierunkowanie osób potrzebujących wsparcia w stronę ich usamodzielnienia się, zwiększając ich aktywność do rozwiązywania własnych problemów.

Grupa dokonała analizy problemu głównego występującego w społeczności lokalnej, który został określony jako niski poziom zaangażowania społecznego i aktywności ludzi. Grupa pracowała metodą drzewa problemów.

Przyczyny problemu:

Ludzie mają bierną postawę- najważniejszy

Jest niski poziom zainteresowania sprawami społecznymi- najważniejszy

Niski poziom integracji i więzi społecznych- najważniejszy

W pogoni za sukcesem ludzie nie mają czasu na inne sprawy –najważniejszy

Ludzie są skoncentrowani na własnych sprawach- możliwy do rozwiązania

Brakuje okazji i przestrzeni do spotkania się, komunikacja telefoniczna, internetowa dominuje- możliwy do rozwiązania

Brakuje ławeczek na których można by razem usiąść i porozmawiać
Nie ma spotkań gospodyń wiejskich- możliwy do rozwiązania
Brakuje pomysłów na stworzenie okazji do spotkania
Ludzie nie wymieniają się informacjami, strzegą informacji- możliwy do rozwiązania
Brakuje życzliwości- ludzie nie są zadowoleni z powodzenia innych
Jest niski poziom zaufania społecznego
Ludzie mają złe doświadczenia wykorzystania ich zaufania
W gminie jest duże zróżnicowanie statusu materialnego ludzi
Ludzie mają postawy roszczeniowe
Brakuje pozytywnych wzorców i przykładów działania
Liderzy, ludzie zaangażowani są tłumaczeni, podejrzewani o nieczyste intencje
Mają złe doświadczenia angażowania się
Skutki problemu:
Nie ma organizacji społecznych, stowarzyszeń, te które istnieją są bierne
Zahamowany jest rozwój społeczny gminy
Młodzi ludzie wyjeżdżają z gminy
Niewiele się dzieje, jest nieatrakcyjnie
Nie ma imprez środowiskowych, integracyjnych
Wiele osób jest samotnych, opuszczonych, zostawionych samym sobie
Ludzie popadają w nałogi-alkoholizm
Następstwem jest izolacja, depresja, apatia
Nie istnieje wspólnota społeczna

5. Kapitał społeczny gminy.

5.1. Analiza SWOT

Zagrożenia – nie ma i nie chcemy żeby było

- nie mamy narkomani i nie chcemy żeby była
- nie mamy ponadnormatywnej patologii i nie chcemy żeby była
- nie mamy uciążliwych zakładów przemysłowych
- nie mamy dużo pożarów i kataklizmów

Słabe strony, problemy – jest i nie chcę żeby było

- likwidacja „dzikich „ wysypisk śmieci
- dosyć wylewania fekalii do przydrożnych rowów
- likwidacja „pijaństwa” i młodych ludzi przy wiejskich sklepach
- systematyczne wykaszanie traw na poboczach i przydrożnych rowach
- nie wypalać suchych traw

- nie znęcać się nad swoim „pupilem” /ma być nie wiązany, ma mieć wodę i dużo swobody/
- pilnować swojego psa bo jest zagrożeniem dla przechodnia

Mocne strony, zasoby- jest i chcę żeby było

- jest w każdej wsi baza lokalna
- są liderzy wiejscy
- jest 9 jednostek OSP
- istnieje klub sportowy
- działa zespół pieśni „Wilczanie”
- aktywnie działa biblioteka
- przy zespole szkół działa klub „Europejczyk”
- działają stowarzyszenia kilku wsi
- działa punkt konsultacyjny osób uzależnionych
- mamy piękne miejsca, o które warto dbać /dolina Opatówki/
- mamy ścieżki rowerowe

Szanse, możliwości – nie ma i chcę żeby było

- stworzenie warsztatów terapii zajęciowej
- ośrodek rehabilitacji
- utworzenie zalewu rekreacyjnego
- organizowanie „białych” niedziel
- wykorzystanie sali gimnastycznej na korygowanie wad postawy
- budowa wyciągu narciarskiego

Grupy społeczne

- rolnicy
- mieszkańcy gminy
- młodzież
- dzieci
- seniorzy , emeryci
- bezrobotni
- liderzy społeczni
- rodziny

Mieszkańcy gminy

1. mała aktywność społeczna / brak stowarzyszenia/
2. brak poradnictwa specjalistycznego – logopeda, prawnik itp.
3. brak ośrodka kultury
4. brak przedszkoli , świetlic
5. brak wsparcia dla inicjatyw społecznych

6. brak liderów
7. brak placów zabaw dla dzieci

Rolnicy, mieszkańcy gminy /80 % jest rolnikami/

1. brak przedszkoli w okresie intensywnych prac polowych
2. negowanie wszelkich inicjatyw
3. krytykowanie poczynionych prac
4. nieżyczliwość wobec drugiego człowieka
5. nie dostrzeganie potrzeb innych i brak bezinteresowności w działaniu
6. postęp techniki sprawił, że zamknęliśmy się we własnych domach /internet, komórka/
7. pogoń za pieniądzem i dorównywanie najlepszym

Liderzy społeczni

1. problem współpracy z organami władzy i środowiskiem
2. ciągle zmieniające się przepisy prawne utrudniające podjęcie działań
3. brak odpowiedniej ilości funduszy oraz problem z ich dostępnością
4. samotni liderzy w swoim działaniu /brak aktywności i zainteresowania ze strony społeczeństwa/

Rodziny

1. problemy materialne
2. problemy wychowawcze
3. brak zorganizowanej opieki w czasie wakacji i ferii
4. przemoc w rodzinie
5. opieka zdrowotna i profilaktyka

Młodzież i dzieci

1. brak zajęć pozalekcyjnych
2. brak wsparcia środowiska
3. brak czasu dla dzieci – rodzice i opiekunowie ciągła i ciężka praca na roli
4. brak środków finansowych
5. brak przedszkoli dla dzieci
6. brak wsparcia finansowego dla dzieci i młodzieży uzdolnionej
7. nierówny start dzieci i młodzieży wiejskiej
8. tworzenie nowych miejsc pracy dla absolwentów
9. zorganizowanie placów zabaw dla dzieci
10. ułatwienie dostępu do ośrodków kultury

Seniorzy emeryci

1. problemy zdrowotne
2. samotność
3. brak wsparcia ze strony najbliższych i otoczenia
4. słaby dostęp do usług rehabilitacyjnych
5. znieczulica społeczna
6. niskie świadczenia emerytalne

Bezrobotni

1. małe wsparcie socjalne /zasiłki dla bezrobotnych z PUP/
2. niskie wykształcenia
3. niska aktywność w poszukiwaniu zatrudnienia
4. utrata poczucia własnej wartości
5. niska samoocena
6. duża odległość do PUP
7. brak środków na utrzymanie skutkuje na całą rodzinę w tym dzieci
8. brak wsparcia psychologicznego dla bezrobotnych i ich rodzin

5.2. Miejsca do wykorzystania.

1. budynki , kontenery i place obok- Wilczyce, Łukawa, Radoszki, Wysiadłów, Tułkowice, Pielaszów, Daromin, Przewody, Zagrody, GałkowiceOcin, Bożęcin, Pęczyny
2. stadion sportowy- Wilczyce
3. boiska sportowe- Wilczyce ,Łukawa, Radoszki, Daromin, Wysiadłów
4. hala sportowa – Wilczyce
5. gospodarstwa agroturystyczne- Przewody , Dobrocice
6. biblioteka-pełniąca rolę ośrodka kultury w Wilczycach
7. ścieżki rowerowe na terenie gminy
8. muzeum pamięci Wincentego Burka- Ocinek
9. obelisk dla upamiętnienia urodzin Młodożeńca w Dobrocicach
- 10.miejsca pamięci narodowej- Dacharzów , Pielaszów
- 11.figurki przydrożne, nabożeństwa majowe- w każdej miejscowości
12. szkoły- Wilczyce, Daromin, Radoszki, Łukawa
13. stawy - Zagrody, Dobrocice

5.3. Zasoby instytucjonalne

1. Urząd Gminy
2. Ośrodek Pomocy Społecznej
3. Biblioteka
4. Zakład Gospodarki Komunalnej

5. Szkoły – podstawowe w Radoszkach i Darominie, zespoły szkół w Wilczycach i Łukawie
6. Ośrodek Zdrowia, Apteka
7. Bank Spółdzielczy
8. Gminna Spółdzielnia
9. Poczta
10. Posterunek Policji

5.4. Zasoby społeczne.

Zasoby pozarządowe, grupy

- OSP 9 jednostek straży: Pielaszów, Daromin, Pęczyny, Przewody, Tułkowice, Wilczyce, Radoszki, Wysiadłów, Łukawa
- Stowarzyszenie Kultury Fizycznej- Klub Sportowy „Huragan” Wilczyce
- Spółdzielnia Ogrodnicza w Łukawie
- Stowarzyszenie Wsi Wysiadłów i Ocinek „Partnerstwo”
- Stowarzyszenie Na Rzecz Wsparcia Sołectwa Łukawa „Wspólnota Wiejska”
- Stowarzyszenia Sportu i Rekreacji Ocinek, Gałkowice
- Stowarzyszenie Sportu i Rekreacji w Dacharzowie
- Parafie- Daromin, Jankowice, Łukawa
- Koło Gospodyń w Wilczycach
- Zespół Muzyczny Wilczanie
- Tradycje kulinarne- ser, bidula

Zasoby- liderzy, osoby

- twórca ludowy – Gałkowice Ocinek
- przewodniczący Rady Sołectkiej z Zagród
- sołtysi
- księża
- strażacy
- prezesi stowarzyszeń
- dyrektorzy szkół
- radni
- kierownik biblioteki
- dzielnicowy
- pracownicy gminy
- kierownicy jednostek organizacyjnych
- grafik komputerowy

- artystka-papier czerpany
- twórczynie wiejskie – nie odkryte

Kanały komunikacji

- internet /Urząd Gminy, Szkoły/
- tablice ogłoszeniowe w każdej miejscowości
- zebrania wiejskie
- witryny sklepowe
- ogłoszenia , plakaty
- telefon
- poczta pantoflowa
- zebrania strażackie w każdej miejscowości
- spotkania KGW

6. Kierunki rozwoju gminy.

6.1. Wizja gminy

Zespół pracujący nad aktualizacją Strategii ustalił następującą wizję gminy;

- czysta i ekologiczna
- przyjazna dla inwestorów
- lepiej wykorzystująca istniejące zasoby
- otwarta, przyjazna społeczeństwu
- atrakcyjna dla turystów
- bezpieczne i przejezdne drogi
- wysoki przyrost naturalny
- wyremontowane szkoły
- prężnie działające ośrodki kultury
- atrakcyjne miejsca pracy, wzrost przedsiębiorczości
- zasobniejsze społeczeństwo
- solidarne i życzliwe zintegrowane społeczeństwo
- aktywne do podejmowania działań

6.2. Wizja ładu społecznego.

Zasoby społeczności i jak je rozwiniemy?

- szkolenia – uświadamianie, edukowanie
- pozyskiwanie środków pozabudżetowych
- tworzenie lokalnych programów
- wspieranie inicjatyw społecznych
- spotkania i imprezy integracyjne
- organizowanie rajdów rowerowych
- funkcjonowanie świetlic
- utworzenie gminnego ośrodka kultury
- zorganizowanie opieki nad dziećmi / przedszkola/
- promocja twórców ludowych

Zagrożenia i jak je ograniczać

- patologie społeczne-alkoholizm , narkomania, palenie nieletnich
- brak życzliwości dla inicjatyw społecznych
- braki finansowe
- zniechęcenie i osamotnienie liderów
- brak środków finansowych
- brak liderów
- mała aktywność społeczna
- osoby bezrobotne i ich otoczenie

Problemy najpilniejsze

- brak funkcjonujących świetlic
- zachęcanie do pracy liderów, pomoc im
- szkolenie liderów
- pozyskania środków finansowych na rozwój gminy
- problem bezpieczeństwa na drogach
- problem bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców
- zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży
- ograniczanie patologii społecznych
- wsparcie dla osób bezrobotnych i ich otoczenia/rodziny/

6.3 Misja.

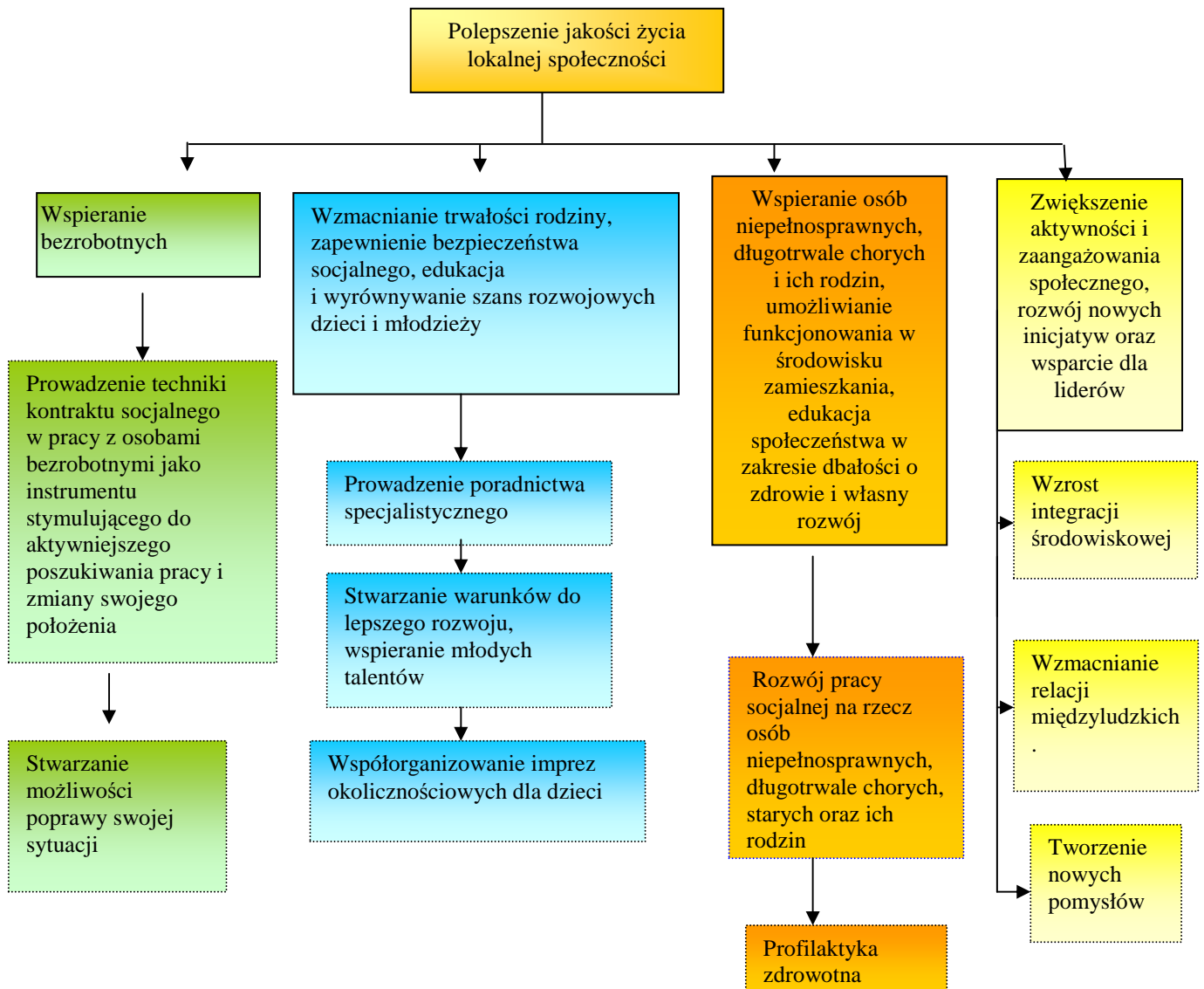
Działania władz samorządowych w kolejnych latach będą miały na celu polepszenie jakości życia lokalnej społeczności.

Inicjatywy sprzyjające kompleksowemu rozwiązywaniu problemów:

- Tworzenie programów lokalnych i pozyskiwanie środków pozabudżetowych
- Budowanie infrastruktury społecznej- rozwój usług społecznych
- Poszukanie liderów
- Zorganizowanie szkoleń
- Zorganizowanie zajęć świetlicowych, spotkań otwartych, zorganizowanie przedszkoli
- Edukacja społeczeństwa w zakresie dbałości o własne otoczenie

6.4 Cele strategiczne i operacyjne.

6.4.1. Drzewo celów

Tab. Nr.8 - Szczegółowy opis celów strategicznych

Cel strategiczny	Opis problemu na który odpowiada cel strategiczny	Dane liczbowe obrazujące problem za rok 2007	Odpowiedzialność za wdrażanie / monitorowanie wdrażania celu	Potencjalni realizatorzy / partnerzy
Cel strategiczny 1. Wspieranie bezrobotnych w zwiększaniu ich aktywności.	Niskie wykształcenie. Brak doświadczenia zawodowego.	210 osób zarejestrowanych jako bezrobotnych	OPS Wilczyce	Samorząd lokalny, Szkoły, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Zakład Gospodarki Komunalnej.
Cel strategiczny 2 Wzmacnianie trwałości rodziny i zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego	Problemy wychowawcze z dziećmi. Trudna sytuacja ekonomiczna	Okolo 1280 rodzin	Urząd Gminy stanowisko d. s oświaty	Samorząd lokalny, Szkoły ,Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Biblioteka
Cel strategiczny 3 Wspieranie osób niepełnosprawnych, długotrwale chorych i ich rodzin, umożliwienie funkcjonowania w środowisku zamieszkania, edukacja społeczeństwa w zakresie dbałości o zdrowie, własny rozwój.	Utrudniony dostęp do rehabilitacji. Słabe przygotowanie rodziny do opieki nad terminalnie chorym.	Szczegółowe dane liczbowe są trudne do określenia	Przewodniczący Komisji Rady Gminy d. S. Oświaty, zdrowia i spraw społecznych	Samorząd lokalny, Ośrodek Pomocy Społecznej, Szkoły.
Cel strategiczny 4 Zwiększanie aktywności i zaangażowanie społecznego, rozwój nowych inicjatyw oraz wsparcie dla liderów	Mała aktywności społeczna mieszkańców. Niewielka ilość aktywnie działających stowarzyszeń.	Istnieje 5 stowarzyszeń, 9 jednostek OSP	Gminna Biblioteka Publiczna w Wilczycach	Samorząd lokalny, Szkoły, Biblioteka

Cel strategiczny 1. Wspieranie bezrobotnych w zwiększeniu ich aktywności

Cele Operacyjne	Opis / uzasadnienie	Działania, zadania, projekty	Potencjalni realizatorzy/ partnerzy	Źródła finansowania	Wskaźniki bazowe za 2007r.	Rezultaty i wskaźniki docelowe (za okres 2008- 2015)	Oddziaływanie
1.1 Prowadzenie techniki kontraktu socjalnego w pracy z osobami bezrobotnymi jako instrumentu stymulującego do aktywniejszego poszukiwania pracy i zmiany swojego położenia	Niskie kwalifikacje zawodowe, brak doświadczenia bierna postawa	„Aktywizacja społeczno zawodowa w Gminie Wilczyce”	OPS	EFS Budżet gminy	W 2007 roku zawarto 5 kontraktów socjalnych	30 kontraktów socjalnych	Usamodzielnienie się osób objętych działaniami, podjęcie pracy, przygotowania zawodowego
1.2 Stwarzanie możliwości poprawy swojej sytuacji		Tworzenie grup interwencyjnych, robót publicznych, prac społecznie użytecznych, staży, przygotowanie zawodowe	Urząd gminy, Zakład Gospodarki Komunalnej, Biblioteka, Szkoły, OPS	Powiatowy Urząd Pracy, budżet gminy	W 2007r. zaktywizowanych zostało 7 osób	Docelowo 29 osób zostanie zaktywizowanych	Poprawa sytuacji materialnej. Zdobywanie doświadczenia zawodowego

Harmonogram

Cele operacyjne	Instytucja odpowiedzialna (monitorująca)	Przykładowe (typy) działania, zadania, projekty	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1.1. Prowadzenie techniki kontraktu socjalnego w pracy z osobami bezrobotnymi jako instrumentu stymulującego do aktywniejszego poszukiwania pracy i zmiany swojego położenia	Ośrodek Pomocy Społecznej	„Aktywizacja społeczno zawodowa w Gminie Wilczyce”								
1.2 Stwarzanie możliwości poprawy swojej sytuacji	Urząd Gminy, Zakład Gospodarki Komunalnej, Biblioteka, Szkoły, Ośrodek Pomocy Społecznej	Tworzenie grup interwencyjnych, robót publicznych prac społecznie użytecznych, staży, przygotowanie zawodowe								

Cel strategiczny Nr 2 – Wzmacnianie trwałości rodziny, zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego, edukacja i wyrównywanie szans rozwojowych dzieci i młodzieży

Cele Operacyjne	Opis / uzasadnienie	Działania, zadania, projekty	Potencjalni realizatorzy/ partnerzy	Źródła finansowania	Wskaźniki bazowe za 2007r.	Rezultaty i wskaźniki docelowe (za okres 2008- 2015)	Oddziaływanie
2.1 Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego	Brak na terenie gminy dostępu do porad specjalistycznych	1. Utworzenie „Punktu Poradnictwa Specjalistycznego” w Wilczycach	OPS	PPWOW Budżet gminy	W 2007r roku nie funkcjonowały tego typu punkty pomocowe	100 porad w 2008r.	Samodzielne poradzenie sobie z problemami
		2. Poradnictwo specjalistyczne w zakresie pedagogizacji i porad psychologicznych- pogadanki nauczycieli z rodzicami i uczniami	Szkoła Podstawowa w Radoszkach	PPWOW POKL budżet gminy	W roku 2007 nie były prowadzone tego typu porady	20-25 osób zdobędzie umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach	Poprawa funkcjonowania rodzin i relacji między rodzicem a dzieckiem
		3. Organizowanie zajęć pozalekcyjnych dla uczniów	Zespół Szkół Wilczyce	budżet szkoły POKL budżet gminy	W roku 2007 Nie były prowadzone tego typu porady	30 uczniów	Zagospodarowanie czasu wolnego
		4. Wspieranie rodzin w zakresie radzenia sobie z problemami wychowania, agresją,	Szkoła Podstawowa w Darominie	POKL PPWOW Budżet gminy	W roku 2007 Nie były prowadzone tego typu porady	20 rodziców Wzbogacenie oferty edukacyjnej	Podniesienie poziomu wiedzy rodziców na temat przemocy i jej eliminowanie

		przeciwdziałanie przemocy, zaburzeń zachowania				szkoły, zagospodarowanie czasu wolnego	Rodziny dotknięte problemami pedagogiczno-psychologicznymi
						Wykształcenie umiejętności radzenia sobie ze stresem, problemami wychowawczymi	Wspieranie rodziców w wykonywaniu funkcji wychowawczej i opiekuńczej, rozwijanie zdolności intelektualnych Kształtowanie postaw, zachowań wśród dzieci, młodzieży oraz dorosłych bez agresji, przemocy.
2.2 Stwarzanie warunków do lepszego rozwoju, wspieranie młodych talentów	Wśród rodzin z dziećmi występują problemy opiekuńczo wychowawcze na co zwrócono uwagę w strategii pkt 4.2.6	Tworzenie świetlic środowiskowych	Szkoły Stowarzyszenia Samorząd Gminny	PPWOW Budżet gminy EFS	W 2007 roku nie były prowadzone świetlice środowiskowe	Utworzenie 5 świetlic środowiskowych	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży. Nauka pracy w zespole- wspólne działania dla wspólnego dobra.
2.3 Współorganizowanie imprez okolicznościowych dla dzieci	Słabe więzi międzypokoleniowe, rówieśnicze	Organizowanie imprez okolicznościowych dla dzieci typu : Spotkanie z Mikołajem, Dzień Dziecka, Choinka, Dzień Babci	Szkoły, Stowarzyszenia, Samorząd Gminny, Gminna Komisja d/s Przewidywania Alkoholizmowi przy UG Wilczyce, Ośrodek Pomocy Społecznej, Biblioteka	Budżet gminy, Samorząd Gminny, Gminna Komisja d/s Przewidywania Alkoholizmowi przy UG Wilczyce	W każdej szkole w roku 2007r. były organizowane tego typu imprezy.	Corocznie grupa 250 dzieci wraz z opiekunami będzie uczestniczyć w tego typu imprezach. Zagospodarowanie wolnego czasu.	Wzmacnianie więzi międzypokoleniowych, rówieśniczych, wspólne spędzanie czasu opiekunów – rodziców, dziadków z dziećmi

Harmonogram

Cele operacyjne	Instytucja odpowiedzialna (monitorująca)	Przykładowe (typy) działania, zadania, projekty	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
2.1 prowadzenie poradnictwa specjalistycznego	Ośrodek Pomocy Społecznej	1. Utworzenie „Punktu Poradnictwa Specjalistycznego”								
	Szkoła Podstawowa w Radoszkach	2. Poradnictwo specjalistyczne w zakresie pedagogizacji i porad psychologicznych – pogadanki nauczycieli z rodzicami i uczniami								
	Zespół Szkół w Wilczycach	3. Organizowanie zajęć pozalekcyjnych dla uczniów								
	Szkoła Podstawowa w Darominie	4. Wspieranie rodzin w zakresie radzenia sobie z problemami wychowania, agresją, przeciwdziałanie przemocy, zaburzeń zachowania								
2.2 Stwarzanie warunków do lepszego rozwoju, wspieranie młodych talentów	Szkoły Stowarzyszenia Samorząd Gminny	Tworzenie świetlic środowiskowych								
2.3 Współorganizowanie imprez okolicznościowych dla dzieci	Szkoły, Stowarzyszenia, Samorząd Gminny, Gminna Komisja d/s Przewidywania Alkoholizmowi przy UG Wilczyce, Ośrodek Pomocy Społecznej, Biblioteka	Organizowanie imprez okolicznościowych dla dzieci typu : Spotkanie z Mikołajem, Dzień Dziecka, Choinka, Dzień Babci								

Cel strategiczny 3 Wsparcie osób niepełnosprawnych, długotrwale chorych i ich rodzin, umożliwienie funkcjonowania w środowisku zamieszkania, edukacja społeczeństwa w zakresie dbałości o zdrowie i własny rozwój.

Cele operacyjne	Opis / uzasadnienie	Działania, zadania, projekty	Potencjalni realizatorzy / partnerzy	Źródła finansowania	Wskaźniki bazowe za 2007 r.	Rezultaty i wskaźniki docelowe (za okres 2008 – 2015)	Oddziaływanie
3.1 rozwój pracy socjalnej na rzecz osób niepełnosprawnych, długotrwale chorych, starych oraz ich rodzi	Na terenie gminy zamieszkuje 746 osób w wieku poprodukcyjny, liczbę osób niepełnosprawnych określa się na 465 osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności w tym 238 mężczyzn i 227 kobiet, najwięcej osób niepełnosprawnych jest w wieku poprodukcyjnym – 289 osób	- świadczenie usług opiekuńczych -kampania edukacyjno-informacyjna o niepełnosprawności,	Samorząd gminny OPS Koła Gospodyń Stowarzyszenia OPS NZOZ Ośrodek Zdrowia Samorząd gminny	budżet gminy PPWOW Program FIO Budżet gminy NFZ PPWOW Program FIO	W roku 2007 usługami opiekuńczymi były objęte 3 osoby Dotychczas nie prowadzono akcji informacyjnych i promocyjnych	Docelowo usługami opiekuńczymi zostanie objętych 15 osób Objęcie akcją edukacyjno – informacyjną 60% mieszkańców gminy poprzez wydanie 2000 ulotek, zamieszczenie 60 plakatów i przeprowadzenie 5 spotkań	Poprawione samopoczucie mieszkańców Zmniejszone dolegliwości na wskutek chorób, starości i samotności Zwiększenie osób i instytucji włączonych w pomoc na rzecz osób starszych Większe zrozumienie dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin ze strony innych mieszkańców Większa liczba wspólnych działań na rzecz osób niepełnosprawnych

						informacyjnych	Większy udział osób niepełnosprawnych w życiu publicznym : Udział w imprezach gminnych, większa zatrudnialność, organizacja koła niepełnosprawnych
		-współpraca przez pracowników socjalnych z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym,	OPS PCPR	PFRON	W 2007 roku 1 osoba korzystała z funduszu rehabilitacyjnego	2 osoby zlikwidują bariery architektoniczne	Ułatwienie funkcjonowanie osobom niepełnosprawnym
		-program „Uczeń na wsi” komponent A	OPS, UG, PFRON	PFRON	W 2007 roku program nie był realizowany	Średnio rocznie około 30 dzieci otrzyma pomoc w ramach programu	Ułatwiony dostęp do rehabilitacji, zwiększenie możliwości dostępu do internetu, wyrównanie szans edukacyjnych z dziećmi pełnozdrowymi.

3.2 Profilaktyka zdrowotna	Na terenie gminy istnieje jeden Ośrodek Zdrowia świadczący podstawową opiekę zdrowotną	Prowadzenie badań przesiewowych, mammograficznych, prostaty, kolonoskopii, cytologicznych	Samorząd Gminy Urząd Gminy NZOZ, Ośrodek Zdrowia	Budżet gminy Programy NFZ	W 2007 roku 100 kobiet skorzystało z badań mammograficznych i cytologicznych, 50 osób z badań wykrywania wad wzroku 60 osób z badań chorób reumatycznych	Średnio rocznie zostanie zdiagnozowanych około 100 osób	Wcześniej zdiagnozowane stany chorobowe zapobiegają rozwijaniu się choroby Zmniejszenie przedwczesnej umieralności
----------------------------	--	---	--	------------------------------	--	---	---

Harmonogram

Cele operacyjne	Instytucja odpowiedzialna (monitorująca)	Przykładowe (typy) działania, zadania, projekty	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
3.1 rozwój pracy socjalnej na rzecz osób niepełnosprawnych, długotrwale chorych, starych oraz ich rodzin	Samorząd gminny, Ośrodek Pomocy Społecznej Koła Gospodyń Stowarzyszenia	Świadczenie usług opiekuńczych	■	■	■	■	■	■	■	■
	Ośrodek Pomocy Społecznej Samorząd Gminny NZOZ Ośrodek Zdrowia	Kampania edukacyjno- informacyjna o niepełnosprawności	■	■	■	■	■	■	■	■
	Ośrodek Pomocy Społecznej Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Współpraca przez pracowników socjalnych z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym	■	■	■	■	■	■	■	■
	Urząd Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej PFRON	Program „Uczeń na wsi” komponent A	■	■	■	■	■	■	■	■
3.2 Profilaktyka zdrowotna	Samorząd Gminy Urząd Gminy NZOZ Ośrodek Zdrowia	Prowadzenie badań przesiewowych, mammograficznych, prostaty, kolonoskopii, cytologicznych itp.	■	■	■	■	■	■	■	■

Cel strategiczny 4 Zwiększanie aktywności i zaangażowania społecznego, rozwój nowych inicjatyw oraz wsparcie dla liderów.

Cele operacyjne	Opis / uzasadnienie	Działania, zadania, projekty	Potencjalni realizatorzy / partnerzy	Źródła finansowania	Wskaźniki bazowe za 2007 r.	Rezultaty i wskaźniki docelowe (za okres 2008 – 2015)	Oddziaływanie
4.1 Wzrost integracji środowiskowej	Niska aktywność społeczna	- wspólne grilowanie na wsi -dożynki -kiermasze	Biblioteka Stowarzyszenia Samorząd gminny	Budżet Gminy PPWOW Program FIO	Odbyła się jedna impreza gminnych dożynek w której wzięło udział około 1000 osób	Coroczna organizacja gminnych dożynek, kiermaszy itp. imprez w których weźmie udział około 2000 osób rocznie	Odnawianie i wzmacnianie więzów międzyludzkich, kultywowanie zanikających tradycji ludowych
4.2 Wzmacnianie relacji międzyludzkich	Mało spotkań wypełniających czas wolny mieszkańców dostarczających im rozrywki	-spotkania wielopokoleniowe	Biblioteka Stowarzyszenia Szkoła	Budżet gminy PPWOW Program FIO	W roku 2007 nie było takich spotkań	Organizacja cyklu spotkań pt „Historyczna przyszłość naszego regionu”, „Tradycje ludowe naszego regionu” itp. w których to weźmie udział około 500 osób rocznie	Żywa lekcja historii dla dzieci i młodzieży, wskazanie wzorów do naśladowania, dowartościowanie ludzi strasznych, wzmacnianie więzi międzypokoleniowych, powrót do tradycji
4.3 Tworzenie nowych pomysłów	Brak wykwalifikowanej kadry zajmującej się pisaniem projektów, poszukiwaniem źródeł ich finansowania	-utworzenie zespołu d.s programów i pozyskiwania środków finansowych, -wybór grupy liderów społecznych, zapewnienie szkoleń i wsparcia	Samorząd gminny Urząd Gminy	Budżet gminy	W 2007 roku nie istniał taki zespół	Zatrudnienie wykwalifikowanego pracownika bądź przeszkolenie istniejących pracowników w celu pisania projektów i poszukiwania źródeł ich finansowania	Łatwość dostępu do środków finansowych z różnego typu funduszy, ułatwiony dostęp do informacji, lepsze i szybsze pozyskiwanie i wykorzystywanie środków do różnego typu projektów

Harmonogram

Cele operacyjne	Instytucja odpowiedzialna (monitorująca)	Przykładowe (typy) działania, zadania, projekty	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
4.1 Wzrost integracji środowiskowej	Biblioteka Stowarzyszenia Samorząd Gminny	Dożynki Wspólne grillowanie na wsi Kiermasze								
4.2 Wzmacnianie relacji międzyludzkich	Biblioteka Stowarzyszenia Szkoły	Spotkania wielopokoleniowe								
4.3 Tworzenie nowych pomysłów	Samorząd Gminny Urząd Gminy	Utworzenie zespołu d.s programów i pozyskiwania środków finansowych Wybór grupy liderów społecznych, zapewnienie szkoleń i wsparcia								

7. Zarządzanie wdrażaniem GSRPS

Zgodnie z zapisami Ustawy o Samorządzie Gminnym, a w jego imieniu działa Wójt Gminy, odpowiada za inicjowanie, formułowanie i realizację polityki rozwoju Gminy, a więc za programowanie i realizację celów na poziomie Gminy oraz za monitorowanie i nadzór nad całością działań podejmowanych w Gminie na rzecz jej rozwoju oraz tym samym rozwiązywania problemów dotyczących bezpośrednio mieszkańców Gminy. Wójt Gminy jest więc odpowiedzialny za działania związane z wdrażaniem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, który może delegować odpowiedzialność za wdrażanie GSRPS zarządzeniem. Dla efektywniejszego procesu zarządzania GSRPS Wójt Gminy powołuje Zespół ds. Wdrażania, w skład którego wchodzi osoby przedstawiciele kluczowych instytucji gminnych oraz przedstawiciele innych organizacji i instytucji. Obligatoryjnymi członkami Zespołu są szefowie instytucji wskazanych w tabeli nr 8 jako instytucji odpowiedzialnych za wdrażanie przyjętych celów strategicznych. Głównym zadaniem szefa Zespołu jest:

- współpraca z koordynatorami celów strategicznych w celu zapewnienia terminowego przygotowania raportów rocznych z oceny wdrażania zadań,
- opracowywanie rocznych raportów z realizacji Strategii,
- prowadzenie spotkań Zespołu ds. Wdrażania Strategii,
- prezentacje analiz na spotkaniach Zespołu, Komisjach Rady i Sesjach Rady Gminy,
- określanie potrzeb szkoleniowych związanych z wdrażaniem, monitoringiem i ewaluacją zadań,
- promocja Strategii (projektów) na zewnątrz,
- reprezentowanie Gminy na zewnątrz w zakresie wdrażania Strategii (spotkania z partnerami, promocja).

Koordynator celu strategicznego

Kierownik instytucji gminnej odpowiedzialnej za realizację / monitoring wdrażania zadań w obszarze danego celu strategicznego. Do jego zadań należy: monitorowanie, motywowanie, inicjowanie oraz umożliwianie współpracy pomiędzy instytucjami i osobami podejmującymi się realizacji projektów wynikających z zadań i celów operacyjnych związanych z danym obszarem strategicznym.

Zespół ds. Wdrażania Strategii spotyka się okresowo, przy czym ustala się min. 2 spotkania rocznie. W spotkaniach udział biorą członkowie Zespołu oraz osoby zaproszone imiennie przez Szefa Zespołu. Ze spotkań Zespołu sporządza się notatki / raporty. Do głównych zadań Zespołu należy:

1. bieżący monitoring wdrażania GSRPS,
2. przygotowywanie rocznych planów realizacyjnych,
3. aktualizacja podstawowych dokumentów i informacji zawartych w dokumencie strategii np. aktualnych partnerów i realizatorów GSRPS, analiza bieżącej sytuacji społecznej i gospodarczej, etc
4. określanie, przygotowywanie i prowadzenie procesu aktualizacji GSRPS

8. Monitoring wdrażania GSRPS

W proces monitoringu włączone są następujące instytucje: Zespół ds. Wdrażania Strategii (przygotowywanie informacji na temat wdrażania Strategii), Komisje Rady Gminy właściwe ds. Strategii (opiniowanie rocznego planu realizacyjnego), Rada Gminy (podejmowanie uchwał w sprawie aktualizacji GSRPS na podstawie wniosków Komisji Rady Gminy i/lub Wójta Gminy), Wójt Gminy (przygotowywanie i wdrażanie rocznych planów realizacyjnych)

Za bieżące monitorowanie wdrażania celów odpowiadają odpowiednio koordynatorzy celów strategicznych, którzy składają informację szefowi Zespołu ds. Wdrażania Strategii. Współpracują oni z koordynatorami zadań wdrażanych corocznie a wynikających z przyjętej GSRPS. Okresowy monitoring wdrażania GSRPS odbywa się w trakcie spotkania Zespołu ds. Wdrażania, który odbywać się będzie w miesiącu grudniu każdego roku. Wnioski, analizy, informacje z oceny przedkładane są Wójtowi (w celu przygotowania rocznego planu realizacyjnego) oraz Radzie Gminy.

Proces monitorowanie obejmuje następujący zakres:

1. Podejmowane inicjatywy instytucji gminnych związane z zadaniami / projektów zawartymi w GSRPS,
2. Podejmowane inicjatywy innych instytucji i organizacji zainteresowanych wdrażaniem zadań / projektów zawartych w GSRPS,
3. Analiza problemów instytucjonalnych związanych z prawidłową realizacją GSRPS

9. Ewaluacja strategii

W celu zapewnienia uspołecznienia procesu planowania, włączania lokalnych liderów na rzecz realizacji strategii a także upowszechniania informacji o efektach i planach związanych z realizacją GSRPS planuje się organizowanie cyklicznych (min. raz do roku) spotkań przedstawicieli lokalnych instytucji (publicznych, pozarządowych, biznesowych). Celem spotkań jest prezentacja dotycząca dotychczasowych doświadczeń związanych z realizacją Strategii w poszczególnych obszarach problemowych) oraz dyskusja związana z ewaluacją Strategii. Prezentacja efektów wdrażania (doświadczeń, aktywności, problemów, etc) odbywa się w oparciu o:

- Przedstawienie informacji przez Szefa Zespołu ds. Strategii na temat efektów wdrażania za dany rok,
- Prezentacja Roczego Planu Realizacyjnego,
- Dyskusja uczestników spotkania,
- Praca grupowa związana z charakterem danego spotkania (np. aktualizacja analizy SWOT, aktualizacja danych zawartych w dokumencie Strategii, inne)

Sesja planowania strategicznego

W przypadku planowanych zmian ewaluacyjnych SRPS, dokonywanych w trakcie sesji strategicznej Rady Gminy obejmujących np.:

- Wprowadzenia nowych obszarów strategicznych i celów strategicznych;
- Zmiany / uzupełnienia dotychczasowych obszarów strategicznych;

- Innych zmian o charakterze formalnym lub redakcyjnym.

Przed wprowadzaniem w/ w zmian przeprowadzać się będzie sesje planowania strategicznego z udziałem dotychczasowych partnerów i realizatorów GSRPS (opis partnerów – tabela nr 4)

HARMONOGRAM PROCESU WDRAŻANIA I EWALUACJI GSRPS (WAŻNIEJSZE DZIAŁANIA)

Co (zadanie)	Kto (odpowiedzialność)	Kiedy (termin realizacji)
Roczne raporty dotyczące wdrażania poszczególnych celów strategicznych	Koordynator celu operacyjnego	Do 30 listopada
Roczny monitoring wdrażania GSRPS	Zespół ds. Wdrażania Strategii	Do 15 stycznia
Spotkanie z partnerami / realizatorami GSRPS	Szef Zespołu ds. Wdrażania Strategii	Do 31 stycznia
Prezentacja informacji Radzie Gminy o wdrażaniu GSRPS	Wójt Gminy / Szef Zespołu ds. Wdrażania GSRPS	Do 28 lutego
Przyjęcie Roczego Planu Realizacyjnego	Wójt Gminy	Do 31 stycznia
Upowszechnienie informacji o Strategii (zmianach) wśród partnerów społecznych	Szef Zespołu ds. Wdrażania Strategii	Max. 1 miesiąc po dokonaniu zmian w dokumentach oraz przyjęciu Roczego Planu Realizacyjnego

10. Upowszechnienie i promocja GSRPS

Uspołeczniiony proces planowania rozwoju wskazuje nie tylko na konieczność zapewnienia uczestnictwa społecznego w procesie planowania rozwoju (określaniu sytuacji problemowej, kreowaniu priorytetów i celów rozwoju, etc.) ale również udział lokalnych instytucji, organizacji i biznesu we wdrażaniu Strategii. Wdrażanie to nie oznacza tylko bezpośredniego uczestnictwa w realizacji projektów i zadań jakie zostały nakreślone w czasie warsztatów operacyjnych lub zostały wskazane na etapie pracy eksperckiej ale również podejmowanie własnych inicjatyw. Sukcesem środowisk, które postrzegają samorząd jako swoistą wspólnotę terytorialną polega na podejmowaniu się realizacji zadań (projektów) które ukierunkowane są na wspólnie określone cele (strategiczne, operacyjne).

Jednym z mechanizmów wpływania na takie zachowanie jest przede wszystkim dotarcie z informacją o posiadanej strategii rozwoju oraz płynne włączanie w proces wdrażania i oceny partnerów społecznych.

Metodą realizacji, rekomendowaną dla jednostek wdrażających Strategię będzie:

- przygotowanie syntetycznych informacji o posiadanych dokumentach, programujących rozwój partnerów i innych potencjalnych interesariuszy działań zapisanych w planach;
- organizowanie cyklicznych spotkań, w których uczestniczą przedstawiciele partnerów społecznych,
- zamieszczanie dokumentów wypracowywanych w czasie procesu planowania na stronach www. gminy,
- przygotowanie informacji pisemnych (ulotek, broszur) dotyczących wniosków z analiz i monitoringu oraz kolportaż ich wśród realizatorów / partnerów GSRPS,
- bieżąca informacja w trakcie organizowanych spotkań i imprez, np. w czasie posiedzeń Rady Gminy, spotkań z dyrektorami szkół, szkoleń, festynów, etc
- zamieszczanie informacji o realizacji działań w dostępnych publikatorach (prasa, broszury, etc.).

Wykaz materiałów źródłowych – dokumenty strategiczne w dziedzinie polityki społecznej

1. Narodowy Plan Rozwoju 2004-2006
2. Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej na lata 2004-2006
3. Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski
4. Wstępny projekt Narodowego Planu Rozwoju 2007-2013
5. Strategia Polityki Społecznej 2007-2013
6. Strategia Polityki Społecznej 2002-2005
7. Narodowy Program Zdrowia 1996-2005
8. Program Operacyjny Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013
9. Krajowy Program przeciwdziałania Narkomanii 2002-2005
10. Sektorowy Program Operacyjny – Kapitał Ludzki 2007-2013
11. Narodowa Strategia Wzrostu Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich w latach 2000-2006
12. Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego
13. Strategia Rozwoju Gminy
14. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Wilczyce
15. Program Rewitalizacji Gminy Wilczyce na lata 2007 - 2013

Wykaz tabel :

1. Warsztaty
2. Demografia

3. Wykaz sołectw
4. Instytucje zajmujące się oraz potencjalni partnerzy zajmujący się działaniami w obszarze pomocy i polityki społecznej w Gminie Wilczyce
5. Przyczyny z powodu których świadczone pomoc
6. Struktura wiekowa bezrobotnych
7. Rodzaje stopni niepełnosprawności i orzeczeń równoważnych
8. Szczegółowy opis celów strategicznych

Wykaz źródeł informacji o programach i funduszach.

1. Fundusze Europejskie:

www.europa.eu.int

Oficjalny portal Unii Europejskiej. Źródło informacji o aktach prawnych i konkursach organizowanych przez Wspólnoty. Większość informacji w języku angielskim.

Fundusze Strukturalne:

www.mgpips.gov.pl

Strona Główna Ministerstwa Rozwoju Regionalnego – Instytucji Zarządzającej Funduszami Strukturalnymi UE w Polsce

www.fundusze-strukturalne.gov.pl - strona Ministerstwa Gospodarki i Pracy dotycząca Funduszy Strukturalnych, zawiera zarówno podstawowe informacje o Funduszach jak, generator wniosków do EFS i ważniejsze dokumenty programowe dotyczące wdrażania funduszy strukturalnych.

www.efs.gov.pl

Pogram Operacyjny Kapitał Ludzki – dokumentacja, linki, wnioski, etc

www.konkurencyjnosc.gov.pl

Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw (SPO WKP), w dziale „ważne dokumenty” umieszczono m.in. treść programu, uzupełnienia do programu, wytyczne dla wnioskodawców. Aktualnie znajdują się też informacje na temat Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (2007-2013)

www.mi.gov.pl

Strona Główna Ministerstwa Infrastruktury zawierająca min. informacje o możliwości pozyskiwania środków w ramach funduszy przedakcesyjnych, Funduszy Strukturalnych

www.minrol.gov.pl

Strona Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Ważniejsze programy wspólnotowe

www.socrates.org.pl

Informacje o poszczególnych komponentach programu SOCRATES: Erasmus, Comenius, Lingua, Minerva, Grundtvig, Eurydice, Arion, Naric

www.etf.eu.int

Program Tempus wspierający min. współpracę szkół wyższych (strona po angielsku)

www.youth.org.pl

Strona Programu Młodość w Działaniu wspierającego inicjatywy nieformalnych grup młodzieży w tym: inicjatywy lokalne młodzieży, wymianę międzynarodową, wymianę wolontariuszy

www.mk.gov.pl

Strona Punktu Kontaktowego ds. Kultury przy Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, zawierającej informacje o programie Europejskim Kultura 2000. Informacje o konkursach, formularze, zaproszenia do składania wniosków.

www.bkkk-cofund.org.pl

Strona Biura Koordynacji i Kształcenia Kadr – w ramach którego funkcjonuje Krajowa Agencja Programu Leonardo: informacje o konkursach, niezbędne dokumenty, aktualności i inne informacje.

www.econtent.agh.edu.pl

Strona Krajowego Punktu Kontaktowego programu e-Content w Polsce działającego przy Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. Informacje o programie oraz dla potencjalnych wnioskodawców.

www.bpz.gov.pl

Biuro ds. Zagranicznych Programów Pomocowych w Ochronie Zdrowia pełniące funkcję krajowego punktu kontaktowego dla programu wspólnotowego w dziedzinie zdrowia publicznego na lata 2003 – 2008. Informacje o programie.

www.6pr.pl

Strona Krajowego Punktu Kontaktowego 6 Programu Ramowego Badań i Rozwoju Technicznego. Informacje o programie, informacje o funduszach strukturalnych (programy operacyjne, uzupełnienia, inne dokumenty)

2. Fundusze publiczne:

Urzędy i instytucje centralne

www.mgpips.gov.pl

Strona Ministerstwa Gospodarki i Pracy informacje o funduszach strukturalnych (jak wyżej) informacje o rynku pracy, promocji eksportu, programach realizowanych przez ministerstwo.

www.menis.gov.pl

Strona Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu, zawiera min. informacje o zasadach zlecania zadań państwowych innym podmiotom, dofinansowania wymiany międzynarodowej, zlecania zadań państwowych w zakresie sportu powszechnego.

www.minrol.gov.pl

Strona Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, informacje o programach związanych z rolnictwem.

www.mi.gov.pl

Strona Ministerstwa Infrastruktury.

www.miii.gov.pl

Strona Ministerstwa Nauki i Informatyzacji. Zawiera informacje o możliwości dofinansowania działań związanych z nauką i informatyzacją.

www.mos.gov.pl

Strona Ministerstwa Środowiska zawierająca min informacje o środkach na ochronę środowiska (głównie z funduszy europejskich).

www.mk.gov.pl

Strona Ministerstwa Kultury. Min informacje o dotacjach w zakresie kultury i dziedzictwa narodowego.

www.wp.mil.pl

Strona Ministerstwa Obrony Narodowej zawiera min. informacje o konkursach na realizację zadań publicznych przez Ministerstwo.

www.msz.gov.pl

Strona Ministerstwa Spraw Zagranicznych z min. informacjami o możliwości dofinansowania zadań w zakresie współpracy zagranicznej.

www.kprm.gov.pl

Strona Kancelarii prezesa Rady Ministrów – Informacje o urzędach i instytucjach centralnych, w tym adresy stron internetowych instytucji z Polski i UE.

www.ukie.gov.pl

Strona Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej zawierająca informacje o programach pomocowych oraz środkach Unii Europejskiej oraz Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Inne urzędy i instytucje publiczne.

www.arimr.gov.pl

Strona Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa koordynująca część działań w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (działania związane z sekcją orientacji ukierunkowane na zmiany strukturalne w rolnictwie). Informacje o płatnościach bezpośrednich.

www.arr.gov.pl

Agencja Rynku Rolnego – informacje o wspólnej polityce rolnej i zasadach jej funkcjonowania. Agencja obsługiwała bezie jako instytucje płatnicza działania w zakresie gwarancji rolnej w ramach wspólnej polityki rolnej UE.

www.anr.gov.pl

Agencja Nieruchomości Rolnych. Strona zawiera min. informacje o stypendiach fundowanych przez Agencję dla uczniów szkół wyższych, średnich i gimnazjalnych.

www.pfron.org.pl

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Informacje o dofinansowaniu działań na rzecz osób niepełnosprawnych

www.nfosigw.gov.pl

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Informacje o funduszach pomocowych w tym działaniach na rzecz ochrony środowiska, informacje o finansowaniu zadań w zakresie edukacji ekologicznej.

www.rownystatus.gov.pl

Pełnomocnik ds. Równego Statusu Kobiet i Mężczyzn> informacje o dofinansowaniu działań w zakresie promocji równego statusu kobiet i mężczyzn oraz działaniach w ramach SPO RZL

www.parp.gov.pl

Strona Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości. Zawiera informacje o programach dotyczących wspierania przedsiębiorczości realizowanych w ramach funduszy przedakcesyjnych i Funduszy Strukturalnych (głównie PO IG), informacje o konkursach w zakresie promocji przedsiębiorczości, listę Regionalnych Instytucji Finansujących i akredytowanych podmiotów Krajowego Systemu Usług dla małych i średnich przedsiębiorstw.

www.koszefs.pl

Strona Krajowego Ośrodka Szkoleniowego Europejskiego Funduszu Społecznego zawierająca informacje o EFS, informacje o szkoleniach i akredytowanych trenerach.

www.arp.pl

Strona Agencji Rozwoju Przemysłu zawierająca min. informacje dotyczące ubiegania się o środki na inwestycje dla firm

Instytucje regionalne

www.podkarpackie.pl

Strona Urzędu Marszałkowskiego w Rzeszowie. Zwiiera informacje o regionie, dokumenty dotyczące rozwoju, informacje o funduszach strukturalnych, w tym Regionalny Program Operacyjny oraz działaniach finansowanych przez samorząd wojewódzki.

www.wup-rzeszow.pl

Strona Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie – regionalnej instytucji wdrażającej PO KL – Priorytet VI - IX.. Zawiera informacje o bieżących działaniach, analizy, informacje o działaniach dofinansowywanych przez WUP, informacje o działaniach realizowanych w ramach EFS (w tym bazę danych o projektach zgłoszonych do EFS).

www.uw.rzeszow.pl

Strona Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie. Zawiera dużo informacji o funduszach europejskich i na bieżąco aktualizowane informacje o aktualnych konkursach grantowych.

www.carpathian.euroregion.org

Strona Euroregionu Karpackiego. Informacje o konkursach i działaniach realizowanych w ramach Euroregionu.

3. Fundusze prywatne i instytucje zarządzające środkami

www.ngo.pl

Ogólnopolski portal organizacji pozarządowych. W dziale „Fundusze” pojawiają się aktualne informacje o dostępnych możliwościach finansowania organizacji pozarządowych.

www.pafw.pl

Strona główna Polsko Amerykańskiej Fundacji Wolności. Największej prywatnej organizacji wspierającej działania organizacji pozarządowych i innych instytucji. Fundacja finansuje konkursy grantowe realizowane i rozliczane przez polskie organizacje pozarządowe.

www.cofund.org.pl

Strona Funduszu Współpracy zarządzającego licznymi programami w ramach funduszy przedakcesyjnych w tym min. Agro-Info obejmujący stworzenie sieci ośrodków informacyjnych na terenach wiejskich.

www.ekofundusz.org.pl

Fundacja zarządzająca min. środkami na ochronę środowiska pochodzącymi z konwersji polskiego długu zagranicznego.

www.europa.edu.pl

Strona Fundacji Edukacji Ekonomicznej zawierająca min. informacje o Funduszach Strukturalnych

